

รายงานการเข้าร่วมโครงการเอพีโอ
21-CP-09-GE-WSP Workshop on Modern Food Transportation and Regulation (Virtual Session)
ระหว่างวันที่ 13-15 กรกฎาคม 2564
ณ ประเทศฟิลิปปินส์

จัดทำโดย ดร. พรจันท์ วอลเตอร์
อาจารย์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันที่ 16 กันยายน 2564

ส่วนที่ 1 เนื้อหา/องค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ

1.1 ที่มาหรือวัตถุประสงค์ของโครงการโดยย่อ

ระบบห่วงโซ่อาหารได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาด โควิด-19 ชนิดที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ก่อน ทำให้การกระจายสินค้าอาหารจากต้นน้ำไปยังปลายน้ำมีอุปสรรค และมีสิ่งที่ทำนายผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้เล่นในห่วงโซ่อุปทานหลายๆ ส่วนต้องปรับตัวอย่างกะทันหัน ดังนั้น จึงควรมีการจัดการวางแผน ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะยังมีอาหารและผลิตภัณฑ์อาหารส่งต่อไปตามห่วงโซ่อุปทานได้อย่างเพียงพอ หรือมีผลิตภัณฑ์อาหารที่มีคุณภาพส่งต่อไปให้ทุกคนได้อย่างราบรื่น ดังนั้นงานประชุมเชิงปฏิบัติการนี้จึงมุ่งที่จะมีการสัมมนาเกี่ยวกับการเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งอาหารด้วยโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่อการนำส่งอาหารให้เพียงพอต่อความต้องการด้วยคุณภาพอาหารที่ยังคงคุณค่าไว้สูง การส่งมอบที่เสถียร และมีการปรับปรุงผลผลิตโดยการลดการสูญเสียและของเสีย

1.2 เนื้อหา/องค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมต่างๆ พร้อมแสดงความคิดเห็นหรือยกตัวอย่างประเด็นที่สามารถนำมาปรับใช้ในองค์กรหรือประเทศไทย (สามารถจำแนกตามหัวข้อและระบุชื่อวิทยากรบรรยาย) ได้แก่

■ การบรรยาย

การบรรยายในหัวข้อต่างๆโดยคุณ Cherrie D. Atilano (Founding Farmer, CEO & President – AGREA, UN Global Ambassador for Nutrition, Philippine Ambassador in Food Security, Department of Agriculture) เป็น การนำเสนอที่เน้นข้อมูลลักษณะโครงการต่างๆ ที่ทางกลุ่ม AGREA ได้ร่วมกันจัดทำเพื่อลดปริมาณขยะอาหาร เพิ่มความมั่นคงทางอาหาร ลดการดำเนินการที่ไม่มีประสิทธิภาพ และยังมีกิจกรรมรณรงค์การทำการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว การปลูกพืชผสมผสานในพื้นที่เดียวกันตามรูปแบบ climate resilient farming approach เช่น การปลูกมะพร้าวในพื้นที่การปลูกชิง มีการเปิดการสอนการเกษตรมุ่งเน้นกลุ่มคนรุ่นใหม่โดยอาศัยหลักการทาง Digital Innovation สำหรับช่วง โควิด-19 นี้ ยังมีการรณรงค์ให้มีการสนับสนุนเกษตรกรให้อยู่รอด เช่น มีการรวมกลุ่มเกษตรกรสตรีเพื่อช่วยเหลือกันแปรรูปสินค้าการเกษตร เช่น มะเขือเทศ และทำการตลาดแบบดิจิทัลมากขึ้น ประเด็นที่สามารถนำไปปรับใช้ได้คือ การสนับสนุนเกษตรกรกลุ่มสตรีและคนรุ่นใหม่ให้หันมาสนใจการทำเกษตรกรรมและการแปรรูปอาหารมากขึ้น และคงจะทำได้ง่ายขึ้นกว่าสมัยก่อนเพราะจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้คนหันมาสนใจว่ายังใคร่ต้องการ และเกษตรกร และการผลิตอาหารเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งกว่าอุตสาหกรรมอื่น

การบรรยายหัวข้อ Global Trends, Challenges, Policy Responses, and Opportunities in Food Transportation: Indonesia's Experience During COVID-19 โดย Sahat M. Pasaribu, ICASEPS, Ministry of Agriculture โดยคร่าวๆ ผู้บรรยายได้รายงานสถานการณ์ผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในประเทศอินโดนีเซีย และได้กล่าวว่าแม้การขนส่งจะมีการติดขัดเนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดทำให้บางอย่างไม่สามารถทำได้อย่างแต่ก่อน แต่การผลิตอาหาร และขนส่งอาหารนั้นมีความจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไปให้ได้ ดังนั้น ทุกภาคส่วนตั้งแต่เกษตรกร ผู้ผลิตแปรรูป ผู้ค้าปลีก และผู้บริโภคล้วนต้องหาโอกาสใหม่ๆ และปรับตัวด้วยกันทั้งสิ้น สิ่งที่ทำนายและอาจจะยากต่อการดำเนินการในบางช่วงคือการที่รัฐบาลและหน่วยงานราชการต้องสื่อสารเรื่องภาวะเปรียบที่ปรับเปลี่ยนไป หรือภาวะเปรียบใหม่ๆ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพอย่างใกล้ชิด ควรมีการบังคับใช้วิธีการดำเนินการอย่างจริงจัง เช่น การล้างมือหรือใส่หน้ากากอนามัยของพนักงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ส่วนต่างๆ ให้ทุกคนได้ปรับตัวให้ลักษณะการใช้ชีวิตแบบวิถีใหม่ (new

normal) การอำนวยความสะดวก หรือ หย่อนการบังคับใช้กฎบางอย่างระหว่างสถานการณ์โควิด-19 กับบางส่วนที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าอาหารและสินค้าเกษตร

การบรรยายหัวข้อ Cold Chain Logistics in Response to COVID-19 โดย Dr Rodney Wee (Asia Cold Chain Centre Singapore/ Australia) ได้ระบุว่า สิ่งที่เป็นความท้าทายในการกระจายสินค้าอาหาร และผลผลิตทางการเกษตรคือ Standard operating procedures หรือ SOPs ในการทำงานต่างๆ ระหว่างช่วงเวลาที่มิโรคระบาดนั้นยังมีจำกัด หรือไม่มีเลย ทำให้คนงานหรือบริษัทห้างร้านยังไม่รู้ว่าต้องปฏิบัติตัวกันอย่างไร การที่แต่ละประเทศปิดประเทศ ไม่สามารถนำเข้า หรือส่งออกได้ตามปกติ การที่แต่ละเมืองมีการปิดการเดินทาง หรือจำกัดการเดินทางภายในประเทศ การขนส่งทางอากาศที่น้อยลง การ lockdown หรือมี isolation ระยะเวลาการกักตัว (quarantine) ที่ทำให้เกิดข้อจำกัดอะไรบางอย่างที่ทำให้การขนส่งสินค้าเป็นไปได้ยาก หรือเป็นไปได้ไม่ได้เลย รอบการเติมสินค้าที่ได้รับผลกระทบ เป็นต้น นอกจากนี้ สถานการณ์โรคระบาดยังสร้างแรงกดดันให้กับสถานการณ์ด้านความมั่นคงทางอาหารคือ แรงงานที่ลดน้อยลง สถานที่ทำงานไม่สามารถนำคนงานเข้าทำงานได้ และต้องมีการทำ social distancing อุปกรณ์ป้องกันต่างๆ ที่อาจจะยังไม่พร้อม ขาดแคลน หรือยังไม่เหมาะสม สำหรับการป้องกันการระบาด การดูแลสุขอนามัยที่เกี่ยวข้องที่มากขึ้น วิธีแก้ไข แก่ปัญหาที่สามารถทำได้เช่น แบ่งโซนการขนส่งให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ใช้ หรือ ซื้อสินค้าท้องถิ่น เพื่อย่นระยะเวลาเส้นทางการขนส่งสร้าง urban farming เพื่อให้คนในเมืองได้มีอาหารรับประทานลดการขนส่งระยะไกล จากการฟังคำบรรยายนี้ ทำให้สามารถนำความรู้ด้านการขนส่งของเย็นแบบ cold chain มาปรับใช้ในเนื้อหาวิชาที่สอนได้

■ กรณีศึกษาของประเทศสมาชิก (Country Paper) ของกลุ่มที่ 3

ประเทศ	หัวข้อรายละเอียดการนำเสนอของตัวแทนแต่ละประเทศ
บังกลาเทศ	The Control of Essential Commodities Act, 1956 and the Essential Commodities Act, 1957, National multi-modal integrated transport policy, 2013, Food Safety Act, International laws and regulations (ที่สัมพันธ์กับของประเทศบังกลาเทศเองเช่น CODEX), Road Transport Act, 2018, Food Recall Regulation, 2020
อินเดีย	The Mandi System, Retail sell, Contract farming, transportation management by private sector, challenges (การขนส่งที่มีหลากหลายประเภท capacity ของการจัดเก็บผลผลิตแบบแช่เย็นมีจำกัด, Technologies (E-Choupal, Grain silos by Adani group)
อิหร่าน	กฎระเบียบและหลักเกณฑ์สำหรับห่วงโซ่อาหารและการขนส่งในอิหร่าน เช่น การที่ผู้ผลิตหรือโรงงานสามารถส่งออกบางผลิตภัณฑ์ ได้เท่านั้น การขยายตัวของกลุ่มสหกรณ์ของเกษตรกร การเร่งรัดกระบวนการของพิธีด้านศุลกากร การทำสัญญาฟาร์ม ระบบเงินกู้สำหรับสายงานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาด เทคโนโลยีที่มีและการดำเนินงานที่เด่นชัด เช่น การใช้เครื่องมืออย่างเซ็นเซอร์ หรือ GPS ในการขนส่งมากขึ้น ธุรกิจรูปแบบออนไลน์ การบริการส่ง หรือการใช้แอปพลิเคชันมือถือ UAV การใช้เครื่องมือ หรือ ชุดทดสอบเพื่อตรวจจับสารพิษตกค้าง เป็นต้น
ฟิลิปปินส์	ตัวอย่างกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านการขนส่งอาหารในฟิลิปปินส์นอกเหนือจากกฎระเบียบข้อบังคับพื้นฐานที่ทุกประเทศทำกันคือ มีการทำ accreditation system และ inspection มากขึ้น
เวียดนาม	นอกจากใช้รถเทรลเลอร์ขนส่งสินค้าอาหาร หรือจากท่าเรือไปยังสถานที่จัดเก็บห้องเย็นแล้ว ยังมีการใช้รถจักรยานยนต์พร้อมกล่องน้ำแข็งเก็บความเย็นเพื่อใช้ในการขนส่งสินค้าเกษตรและอาหารที่ต้องการการควบคุมอุณหภูมิในการจัดเก็บและขนส่ง มีการใช้ e-commerce มากขึ้น หรือที่เรียกว่า Bricks-and-clicks retailers (ร้านค้าที่ขายทั้ง offline และ online)

- การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (Group Discussion)

โดยรวมแล้วเป็นการอภิปรายถึง โอกาสและสิ่งที่ท้าทายต่อการขนส่งสินค้าเกษตร และอาหารในช่วงสถานการณ์โรคระบาด และหลังจากช่วงนี้ไป กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบโต้ภัยโอกาสและความท้าทายนี้ และระบบ หรือการจัดการที่ต้องจัดแจงให้มี โดยมากการอภิปรายจะเน้นไปทางด้านการทำงานให้ระบบขนส่งสินค้าเกษตรและอาหารทันสมัยมากขึ้น และนำเทคโนโลยีออนไลน์สมัยใหม่เข้ามามีบทบาทในระบบมากขึ้น

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับและการขยายผลจากการเข้าร่วมโครงการ

โปรดระบุประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ โดยแบ่งเป็น

- ประโยชน์ต่อตนเอง คือ ได้รู้จักผู้เข้าร่วมโครงการท่านอื่นที่อยู่ในสายงานอาชีพด้านเดียวกัน หรือคล้ายกัน โดยเฉพาะท่านที่มาจากประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ได้ทำการ networking นอกจากนี้ ยังได้รับมุมมองใหม่ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เกี่ยวข้อง เช่น food waste reduction ในฟิลิปปินส์ที่เน้น women empowerment จึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะดำเนินโครงการในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน
- ประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด คือ หากมีผู้ประกอบการรายใดที่เข้ารับคำปรึกษากับทางหน่วย Agro-Biz ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องจะสามารถให้คำแนะนำด้วยความรู้และข้อมูลที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ เป็นต้น
- ประโยชน์ต่อสายงานหรือวงการวิชาชีพในหัวข้อนั้นๆ คือ ได้รับแนวคิด ทศนคติ และความรู้จากโครงการและผู้เข้าร่วมหลากหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาและการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์จริงในประเทศต่างๆ ที่มีข้อจำกัดหรือลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น ฟิลิปปินส์ที่มีภูมิประเทศเป็นเกาะมากมายต่างจากประเทศไทย สามารถนำมาเป็นกรณีตัวอย่าง หรือเป็นข้อมูลสำหรับเสริมความรู้ให้กับนักศึกษาหรือนำผู้ประกอบการได้ เป็นต้น
- กิจกรรมการขยายผลที่จะดำเนินการภายใน 6 เดือนหลังเข้าร่วมโครงการ นำข้อมูล ความรู้มาปรับและเสริมในกระบวนการเรียนการสอน เช่น วิชาการจัดการและการตลาดอุตสาหกรรมเกษตรสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาเทคโนโลยีการพัฒนผลผลิตภัณฑ์